

כשם שהמים פרק חמישי סוטה

ל

עין משפט נר מצוה

יד א מיי פ"ח מהל' אבות
הטומאה הלה ב:
בז ב מיי פ"ח מהל' אבות
וע"פ הל' א פ"ח מהל' אבות
וע"פ הל' ב פ"ח מהל' אבות
ד:
בז ג מיי פ"ח מהל'
טומאה אובלגן הל' ח
[ופ"ג מהל' מע"ש הל' א]:
ז ד מיי פ"ח מהל' אבות
הטומאות הלכה י:
יה ה ו מיי פ"ח מהל'
ה ו הל' ז מיי פ"ח מהל'
יח ה מיי פ"ח מהל'
גמרות הל' ז פ"ח מהל'
שס הל' ז וע"פ הל' כ"מ
טו"ש"ע י"ד טמן שגב:

תוס' שאנץ (המשך)

תוקף דאיכא למימר דהבא
לא מית' (אלא דאיכא) נתאן
שטריבין דאין שני עושה ג'
בחולין ובאין בזה להוציא
מדר' עיקבא והא דמיימי הבא
ר' מאיר איכא למימר דמיימי
אריה מושקל ר' מאיר
במלתיה ובתרי בחולין
ובמעשר א"כ קיל שני דאורי'
להתירי בחולין ובמעשר
מי שאומר בשם רב האי גאון
דיל דכל היכא דאיכא פלוני
ופלוני ופלוני כוליהו סבידי
להו דאין הלכת' כמותן גנאים
דכליהו שיהא אחת אמור
ורבנן דיריהו פליגי עלייהו.
והשתא ק"ל מהכא דק"ל דאין
שני עושה ג' בחולין וכן פסק
הר" אלתון מירושל' וגם כל
אשתרין וכן דפליגי על אלו
גנאים דהא רבנן דר' מאיר
פריי דאין ג' [עושה ג']
כפ"ה"ה וגם על ר' יהושע
ליכא מאן דפליגי עליהו: ר'
יהושע אומר האוכל אוכל
ראשון ואוכל שני שני בפי
השוחטין מפ' טעמא שני שני
למה לפ' ששני שני עושה
שני על ידי משקין וכל הנך
טומאות דרבנן ניהו: ה"ג על
טהרת תרומה אבל חולין
גרידי לא ומאן דגריי על
טהרת הקדש לא ה"פ על
טהרת הקדש לא דהוה ליה
חולין גרידי שהמפסיד חולין
על טהרת הקדש בטלה דעתו
אצל כל אדם ואין דברי
כלום ליה: ר' אליעזר אומר
ניטלת מן הטהורה על
הטמאה פ"ה רישא דמתני'
במ"ט חלה הכי יתאם [שעיר]
חלה אחד מב"ד נטמאת
עיסתה שוגגת או אנוסה אחד
מב"ד נטמאת במידי אחד.
מב"ד שלא יתאם חוטא אחד.
ר' אליעזר אומר נטמאת
מדידת תלוש אחרת בטרהה
והתלוש מן הטהורה על
הטמאה וכינעו יעשה שיהא
מן המוקף ובהרהר נטלת
כדי חלת הטמאה מעיסת
הטהורה עד שלא הורמה
חלתה דאי הורמה חלתה
דטהורה תו לא מצי לאפרושי
מן הפטור על החיוב דלא
חילי עליה תו שם חלה: כדי
לתרום מן המוקף. מקרא
נפקא לן בספרי והרומות
ממנו מן המוקף לו הלכך
צריך להקפיד את העיסה קודם
שתקרא לה שם והכי מקיפה
לה נותנת בעיביה לצד אחד
ונותנת מן העיסה הטהורה
פחות מכביצה בין הטמאה
לטהורה וההצטרפות נוגעת
בשתייהן ומצטרפת וקרא שם
על חלתה ומסלקה עם קריאת
שם פחות מכביצה אינו
מטמא אחרים א"כ שהוא
עצמו מקבל טומאה כדנתיב
בתי"כ מכל האוכל מלמד
שהוא מטמא בכל שהוא יכול
יטמא אחרים בכל שהוא ת"ל
אשר יאכל ורדשי' אוכל
הנאכל בבת אחת ויעירי
המכיים והו כביצת תרנגולת.
ובהו שפ"ה קורא לה שם
חלה ומסלקה עם קריאת שם
למה הוצרך לפ"י כן נר'
משום דקשי' ליה אפי' אין
מג'

שלישי הבא מחמת שני וכו'. פירש רש"י דשמעין מיניה תרמי
שמעין מיניה אולם הבא מחמת טבול יום דסבירא ליה
כאנא שאלו שמעין מיניה דשלישי הבא מחמת שני וכו' מימה כיון
דיליף ק"ו לשלישי ממחוסר כיפורים לאו ממילא שמעין מיניה דלית
ליה כאנא שאלו דכתיב קל וחומר
גופיה דמחוסר כיפורים נפקא לן
אוכל הבא מחמת טבול יום דעדיד
רביעי א"כ אמאי הוה ליה למימיה
לרביעי כגון שלישי הבא מחמת
טבול יום וכי לא מימיה ליה שפיר
טפי ממחוסר כיפורים גופיה מדויה
מימיה ליה מאוכל הבא מחמת טבול
יום דאוכל הבא מחמת טבול יום
גופיה לא שמעין ליה אלף מק"ו
דמחוסר כיפורים וגרלה דלפי' הכי
הוה ניחא ליה טפי לעשות שלישי מק"ו
ראשון כגון שלישי הבא מחמת שני
דלגים טפי למיעבד רביעי ממאי
דמימיה ליה ממחוסר כיפורים שפיר
למימיה שלישי גופיה (למימיה) מק"ו
דטבול יום דפקול בתרומה א"ע ג' דצין
ק' וצין כך הוה ק"ו בן ק"ו מייה
לאלויה כח שלישי עדיף ליה טפי:
הא אייתניה מחוסר כיפורים וכו'
פרייבין. רש"י פ"י משום דלית
דטבול זולה ליה היכא טומאה ולא
ידענא אמאי פ"י הכי הא ע"כ אית לן
למימר דר' יוסי סבירא ליה כרצון
יומאן צן זכאי דמימיה שלישי בתרומה
במה הגד דאי לא תימא הכי שלישי
מנא ליה וזאתו מה הגד גופיה מימיה
רבי יוסי רביעי ממחוסר כיפורים.
ומכלי חרס ומשום ליה לא פריי.
ספר הישר. מסיק צפ"ק דשבת (דף
יז.) וימנין דלחילי אובלגן עמאין וכו'
הקשה ריב"ז הלוי ו"ל אלמלא דלחולין
טמאין פוסלין את הבורה ככביצה
דלפי' כביצה טמאין למשקין דתרומה
דשדי לפומיה והשתן צפרק כ"ז
משפתין (שעירין דף פג.) חלה לית
המנוגע וחתי חלה לפסול את הגוייה דליינו שני צליים ומירך מורי
אין דרך בני אדם לשתות אלף לאחר אכילת שני צליים וקודם לכן
מילתא דלא שכיחא היא ואין נראה לר"י תירוצן זה חדא שאפילו
בלשון לא דקדק שבכאן הוא אמר לפסול את הגוייה ולשם הוא
אומר אלו פוסלין בתרומה משמע אפילו בנמנו ובכאן לא גזרו אלף
טומאת פנים אטו טומאת חוץ ועוד היאך אנו אומרים ציומא פרק
אחרון (דף פ:) אמר רב פפא הנח לנומאת גויה דללא דלורייתא
ומומיז מי אמר רב פפא הכי והכתיב זה טעמא דזה ואמר רב
פפא מכאן לעומתא גויה דלורייתא ומתוך דמרבנן וקרא אקמכתא
בעלמא ואם היה מגזרת י"ח דבר וכי בזה היה טועה בעל הגמרא
שהו דלורייתא והלא פשט אסורם בכל העולם אלף ודאי נראה
דמרי גזירות הוה חדא גזירת טומאת פנים אטו טומאת חוץ דהיינו
פסול גויה דהרואה סבר דמותר להגיע טומאה למשקין דהא זה
כשאלה תרומה ואח"כ שותה משקין טמאים נוגעין זה בזה בתוך
מעיו ולא אישינן להכי נמי לא נחוש אפי' בחוץ להכי גזרו ודוקא
בשני צליים אבל כביצה לא שהרי האוכל כביצה מתעכל בתוך מעיו
ונשאר בין שני ולכשיהיה צנני מעיו יפחת ומתעכל כביצה ואין
אדם טועה שאפילו אוכל אובלגן טמאין כביצה ושותה משקין דתרומה
לא יאמר א"כ טהורין הן כביצה אפי' בחוץ דהא צפנים לא היה
כביצה שהרי נתעבל האוכל ולא היה כשעור לעמא ודוקא באובלגן
מזריך יותר מכשעור משום דמתעכל אכל משקין פסלי גויה כדבי
רביעי דאין דרך משקין להתעכל בתוך מעיו וא"ת היה להן להוספי
יותר מעט מן הין דנחית לשיעוריה העמיד אותה על שני צליים
שואו שיעור ידוע וגזירה אחרת שותה על שבת שגזרו כביצה
אף על מגע ואותה של שחיתת חולין (דף נז.) דאמר עולא האוכל
אוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נפסל גופו מלאכול
בתרומה איני יודע לפרש אם היה מאותה גזירה ראשונה מ"מ
למה גזרו אי משום טומאת חוץ הלא אפילו אם היה נוגע
בשלישי שבתרומה לא היה נפסל שאין שלישי עושה רביעי
הרי הוא חולין רבי אליעזר כדבי צדוק אומר הרי הן כטומאה
לתרומה למה שנים ולפסול אחד א"כ אינו רביעי וא"ת מגזרה שניה משום
אם כן למה נפסל גופו ר"י טמא אפי' בנמנו וא"ת גזרה שלישית היא מ"מ
הטעם על נודע אלף א"כ נאמר רבו גזרות וגזרו
גזירה לגזרה ולפי פירוש הקוטרם שפירש בשחיתת חולין אינו
פרס שהרי אנו אומרים מאי טעמא דילמא חילי אובלגן טמאין
להקפך

שלישי הבא מחמת שני כו'. דשמעין מיניה תרמי ש"מ אוכל הבא
מחמת טבול יום דסבירא ליה כאנא שאלו וש"מ שלישי הבא מחמת
שני נהי דמימיה בקדש לא אמר דמימיה מינה דקדקציד בטבול יום
דהתם מעלה דרבנן היא ובקודש מקודש מיירי ורבי יוסי מדאורייתא
קאמר אכל רביעי מיהא אימיה מינה:
ור"י כו' הא אייתניה. ר' יוסי מק"ו
ממחוסר כיפורים דאיכא למיפדך
נמי מה למחוסר כיפורים שכן אכל
הטומאה ולא פריך דלא חשיב ליה
ר' יוסי פירכא דהשתא דטבול לה
זולה לה היא טומאה: **כל הטעון**
צואה מים מדברי סופרים. כל שהוא
טהור מן התורה והכמים הוקיפוהו
לכא צמים וליתור כגון הבא ראשו
ורצו צמים שאובין והאוכל חלי פרס
אובלגן טמאין וקדים שהריכוס
טבילה כולם בתורת הים הטעונים:
טמאין אם הקדש. להיות שלישי
ועשה רביעי ופוסלין את התרומה:
וחכמים אופרין נמעשה. כשכילה
אכל נגיעה שרי וחולין אף לאכול והכי
אמר בחגיגה (דף י"א.) והוא הדין נמי
לרבנן אין שני עושה שלישי בחולין
והאי דלא חשיב להו לפי שלא נתפרשו
שמותן ור"מ ומחלוקתו קאמר: **דאם**
אימיה. דשלישי בחולין מן התורה
לייתיה רביעי בתרומה מק"ו מטבול
יום כדאימיה לשלישי לעיל משני
בחולין: **וחמישי בקדש.** מרביעי
בתרומה מק"ו ממחוסר כיפורים
כדאימיה לרביעי לעיל משלישי
בתרומה: **האוכל אוכל משלישי**
חלי פרס מאוכל ראשון נעשה גופו
ראשון לטומאה מדרבנן והאוכל אוכל
שני נעשה גופו שני. ובשחיתת חולין
מפרש טעמא שעושה את האוכל חמור
כמאכל בהשוחט (חולין ד' נז.): **רבי**
יהושע אומר האוכל אוכל ראשון או
אוכל אוכל שני שני. מאכל ראשון לא
עמד ליה ראשון אלא שני שני האוכל
שני כמאכל אכל מאלף שני עושה אותו שני.
והתם מפרש טעמא מזני
שהשני עושה שני על ידי משקין: **שלישי שני נקדש.** האוכל אוכל שלישי
נעשה גופו שני נקדש שאם יגע בקדש יטמאנו לפסול עוד אחד.
והתם מפרש טעמא. וכל הנך טומאות מדרבנן מינהו: **בחולין טעשו**
על טהרה טרומה. באיזו חולין אמרו שהאוכל שלישי שלהן נעשה
שני נקדש בחולין שנעשו על טהרת תרומה שבעליהם כהן ורגיל
בתרומה וקיבל עליו לאכול חולין שלו צטהרת תרומה כדי שיהא
רגיל לתרומותיהם וצטהרה (ה) הזקוקה להן הילכך משכחת בזה שלישי
דבחולין אחרים לא משכחת שלישי: ה"ג על טהרה טרומה אין
חולין גרידי לא. ומאן דגריס על טהרת הקדש לא הכי מפרש לה
על טהרת הקדש לא דהוה להו חולין גרידי שהמפסיד חולין לטהרת
הקדש צטלה דעתו ואין צדכיו כלום: **שששן שוין.** הנך דמפרש
להו ראשון של חולין וראשון של תרומה וראשון של קודש: **טמאה**
שנים ופסול אחד בקדש. דהיינו רביעי: **טמאה אחד ופסול אחד**
בתרומה. דהוה ליה שלישי: **ופסול אחד בחולין.** דהוה ליה שני. ומאן
דפליגי עליה סבר דראשון של חולין לא אויל בקדש עד רביעי שאין
קדש צל ליד רביעי אלא אם כן היה ראשון של קודש. ומינהו שמעין
מינה דאין שלישי בחולין: **ר"א אומר חלה ניטלה מן הטהורה על**
הטמאה. רישא דמתני' במסכת חלה (פ"ב מ"י) הכי שיעור חלה אחד
מכ"ז נטמאה עיסתה שוגגת או אנוסה אחד ממ"ח נטמאת במידי אחד
מכ"ד שלא יתאם חוטא אחד נשכר ר"א אומר היכא דנטמאת מיוחדת תלוש
אחרת בטרהה ומטול מן הטהורה על הטמאה משום דמזוה לתרום
הכי בתוקף כ"ז טעשה שיהא מן המוקף והטהורה נטולת כדי חלת
הטמאה מעיסת הטהורה עד שלא הורמה חלתה דלוי הורמה חלתה
דטהורה תו לא מצי לאפרושי מן הפטור על המיוצב ולא חילי עליה מו שם
חלה: **וגופתה פחות מכביצה כמאכל כדי לתרום מן המוקף.** מוקף לשון
מחובר ומקורב כמו אין מקיפין שתי חציות במסכת צילה (דף נז.).
להקפך

(א) חגיגה יח: חולין ג: פרה
פ"ח מ"ה, ט) טהרות פ"ב
מ"ב שבת ד' חולין ג: (א) חלה
פ"ב מ"ח, ז) [מגדל וכו']
(ב) [מגנה ד' כ' וחולין דף
ל:]:

מוסף רש"י

כל הטעון ביאת מים
מדברי סופרים. כל שהוא
מן התורה טהור וסופרים
גזרו עליו טומאה. כגון הידיס
והכלים שנטמאו במשקין
והצא רשאו ורצו צמים
שאובין על האמורים ביציאות
השבת אכל שמונה עשר דברי,
כלום טומאת שני לטומאה
גזרו עולמא ומתמא את
הקודש עד שעושה שלישי
וטמא הוא שעושה רביעי
(חולין ג:) וכשרי חגיגה
(יח.) ופוסל את התרומה.
להפסול היא עמיה, אכל אינה
פוסלת אחר לעשות רביעי
(חגיגה ט) דלפי' בתרומה
פסול וכל עבד רביעי (חולין
ט). הוסיף אובלגן ראשון
ראשון. נעשה גופו ראשון
לית טעמא נגעו שני (ט) ומתמא
את התרומה לית טעמא
והיא חמור ומתפסל שלישי
(שבת ט"ז). שני שני והאוכל
אוכל שני נעשה גופו שני
לית טעמא נגעו שלישי (חולין
ג:) שני פסול אינו טמא
(שבת ט"ז). שלישי שלישי.
אינו פוסל תרומה כנגעו אכל
הקדשים פסול (ט) וקמייהו
מפרש טעמא דל"ה דמשוי
אוכל כמאכל עמיה, ודוקא
שאלו פרס שזה טעמא
אוכלין טמאין צליים את
הגויה, וכן שני צליים כדלמך
בעירובי (פ"ב) אכל כביצה
לא טמאת אוכל אדם, שאין
אדם ולגים ממאין אלא מנא
הטומאה (חולין ג:) המשך
בעמוד הבא.

תוספות שאנץ

טמא לקדש לפסול עוד אחד:
כן פוסל. ואין הנוגע בטבול
יום פוסל הקדש אלא הוא
עצמו פסול. ממאי דר' יוסי
כרבנן סבידא ליה דההוי
תשובתו כבודו ולישמא כאבא
שאלו סבידא ליה והוי' הדוה
מצו לרב פפא דאי למימר
[דילמא] כ"מ מאיר סבידא ליה
ואין כאן עוד תשובה ב"ה
עבד רביעי אלא בהרואה קט
מחמיר באבא שאלו דילמא
דוהיה סבידא ליה דאובלגן הבא
מחמת טבול יום אם של קדש
הוא מטמא אחד ופוסל אחד
דהרואה נגעו ביה ופוסל
ליה דאורייתא אפי' היה קמא
תרומה פסול לקדש מק"ו
ממחוסר כפורים כדורשי ר'
יוסי לעיל דרש ליה נמי הכא
הכי ליה: אמר רב ר' מאיר
ור' יוסי כו'. כל שטרבן ביאת
מים כו'. והכמים אסורים
במעשר באכילה אבל בנגיעה
שרי וחולין אף לאכילה והכי
קאמר בחגיגה וה"ה דרלבנן
אין שני עושה שלישי בחולין
הוא דלא חשיב להו (לעיל)
עם האחרים לפי שלא
נתפרשו [שמותן] ר' מאיר
המחלוקתו קאמר ליה. ותימה
דמשמע דרבנן דפליגי עליה
דר' עקיבא דאמרי אין שני
עושה ג' בחולין ור' מאיר (אפי'
בטומאה) דרבנן ר' עקיבא
אמר למיתיה אפי' בקריאת
וק' דאמרי' ב"ה השוחט שני
השוחט חתי ועוף ולקמ"י כו' עקיבא דאמר דיים תחלתו ניהו גבי פמניו ידיו לבית המנוגע ומשני דלמ' הי"מ בדאורייתא אבל
בטומאה דרבנן לא פ"י כדטומאה דרבנן לא ה"י אומר ר' עקיבא דשני עושה ג' בחולין. ואומר ה"ר אלתון דההיא דהכא לא

שני עושה ג' בחולין מ"מ כיון שקרא לה שם הויה לא העיסה תרומה ושני עושה ג' בתרומה לכך הוצרך לפ' שמטיל חתלה ועם הסלוק קורא לה שם. והקי ה"ר אלתון והלא אין זה מוקף ובע"י מוקף ממש יש ורצוים לומר דקרינן כי האי גונא חתלה